

עין משפט
גר מצוה

מו:

שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא

מסורת הש"ס

16 בית קמא. בית גב.
17 (לעיל ט: כיצד נגזר).
18 (בין חטופות שנוטות כו: ד"ה ארבעת אמות).
19 (פי' רבי' פסחתי' לה).
20 (ד"ה ויחיד). 21 (ד"ה רב' מ"ו).
22 (ד"ה רב' מ"ו). 23 (פי' ש"ך מור"ט פסח' כ"ד סק"ג מ"ט על דברי מופ' אלו).
24 (ד"ה אשור). 25 (ד"ה לה).

תורה אור השלם
1. ואל החוקים אשר שבו לנו קודם ע"י אשר נשוב אליכם הנה אזהר וחדר עמכם מי כעל דברים יגש אליכם.
שמות כ"ד

גליון הש"ס
גב' ואי ליבא לאשתלומי מיהו. ע"פ לעיל דף ט' ע"א חטופות דיה וליבא נמי וע"פ מהרש"ם ט: שם למה לי קרא. מוטות כב ע"א מה ט' ע"ב.

ה"ג. אי דליכא לאשתלומי מיינה לשקול מורא בוזי לא נריכא דליכא לאשתלומי מיינה ואית דגרסי אי דליכא להני זוזי משמע שאם אין אוחז מעות בעין שנתן לוקח למוכר אפי' אית ליה זוזי אחרני לא יביי ליה זוזי ואין נראה לר"ם מאחר שמקא טעות הוא סברא הוא שריתו כדון ב"מ ובי"מ אי אית ליה זוזי לא מני לטלוקי בשאר מילי כדמוכח בהכרח דקאמר מולא מעותיו בנכרי הוא ואור"ט ש"ס

בעל דברים. מובע: שאין נוקקין אלא לפונע פהילא. כגון ראוין מובע משמעון מנה שהלוח (בעדים או בשטר) ושמעון משיבו תפסת משלי החור לי מה שתפסת או משכון היה בידך ונפחת מדמי שנשתמשת בו בפחילה נוקקין לטענת ראוין ומוציא ליה

המנה משמעון ואמר כך נוקקין לו לטענת שמעון לדון על דבר התפיסה והמשכון: דקא וילי נכפיה. ש"ס כאן מגרין שיקטבו דמייס יקריס ומחר ילכו להט. אי נמי שקרקעותיו זלות ע"י תביעה זו שראוין אותו דמוק ואם יזילאו לו תפיסתו או משכונו ימכרם וישלם לו מהן: ח"י נוק ורביע נוק. ח"י כל הנק חסר רביע ואח"כ הא חס הוא פלגא נוקא הוא דבעי שלומי ותו לא והאי כל נוקא נבי רבעא דמתיבת ליה לשלומי מאי עבידתיה: אמר אבי ח"י נוק. דקמתי היטו ח"י משלומי שיטנו על הפרה אם אין וולד דהא איהי משלמת ח"י השתא משלם רבעא משום דאית ליה שותפות וכדמפרש ואזיל דולד דאיתו אחרתא הוא: ורביע נוק. דקמתי אולד רביע ח"י נוק שהיה משמנה בנזק כדמפרש טעמא ולי פרה וולד כו: ופרה דחד וולד דחד. כגון שמכר לו פרה חזק מעבדה: דא"ל. בעל הפרה: גליט דאעפיך דשופטא אית לי. וכנענא דמוקא ליה הוא דמחייבנא לך ובעל וולד אמר ליה אי דלחי עס וולד נגחה הואי אלא שותפא ומחייבנא לך רבעא דמוקא השתא דמספקא לך שמיעת משלמת מיינא: ליתא

טעות הוא סברא הוא שריתו כדון ב"מ ובי"מ אי אית ליה זוזי לא מני לטלוקי בשאר מילי כדמוכח בהכרח דקאמר מולא מעותיו בנכרי הוא ואור"ט ש"ס ג' דייס לבי' ולנוקין ולשכר דבעל חוב אי אית ליה זוזי לא מני לטלוקי בשאר מילי כדפי' ואי לית ליה זוזי לא מני לטלוקי זול ע"כ חזין ואח"כ זוזי כדמוכח בהכרח והכא בשמעון דקאמר ממרי רשותך פלרי אפרע ונוקין אפי' אית ליה זוזי מני לטלוקי דאע"פ לר"ב הוגא דלמר כפי"ק דף ט. א' או כסף פול א מיעט ולר"ב פפלא ולר"ב הוגא נריה דר"ב יהושע כל מילי מיעט הוא ובשכר אפי' לית ליה זוזי אחרני ליה זיל ערה ואח"כ זוזי דגבי פולא א מיעט ממיני רשותך פלרי אפרע כדמוכח בהכ"כ והעל"יה (ב"מ דף קמ"ה).

שאיין נוקקין אלא הרובע תהילה. פ"ה כגון ראוין מובע לשמעון מנה שהלוחו ושמעון משיבו תפסת משלי החור לי מה שתפסת או משכון היה בידך ונפחת מדמי שנשתמשת בו בפחילה נוקקין לטענת ראוין ומוציא ליה זוזי ואין נריכא דליכא לאשתלומי מיינה ואית דגרסי אי דליכא להני זוזי משמע שאם אין אוחז מעות בעין שנתן לוקח למוכר אפי' אית ליה זוזי אחרני לא יביי ליה זוזי ואין נראה לר"ם מאחר שמקא טעות הוא סברא הוא שריתו כדון ב"מ ובי"מ אי אית ליה זוזי לא מני לטלוקי בשאר מילי כדמוכח בהכרח דקאמר מולא מעותיו בנכרי הוא ואור"ט ש"ס

שאיין נוקקין אלא הרובע תהילה. פ"ה כגון ראוין מובע לשמעון מנה שהלוחו ושמעון משיבו תפסת משלי החור לי מה שתפסת או משכון היה בידך ונפחת מדמי שנשתמשת בו בפחילה נוקקין לטענת ראוין ומוציא ליה זוזי ואין נריכא דליכא לאשתלומי מיינה ואית דגרסי אי דליכא להני זוזי משמע שאם אין אוחז מעות בעין שנתן לוקח למוכר אפי' אית ליה זוזי אחרני לא יביי ליה זוזי ואין נראה לר"ם מאחר שמקא טעות הוא סברא הוא שריתו כדון ב"מ ובי"מ אי אית ליה זוזי לא מני לטלוקי בשאר מילי כדמוכח בהכרח דקאמר מולא מעותיו בנכרי הוא ואור"ט ש"ס

דבעי שלומי כולי נוקא נבי רבעא מאי עבידתיה אמר אביי חצי נוק אחד מארבעה בנזק ורביע נוק אחד משמנה בנזק ואי פרה וולד דחד ניהו ה"ג דמצי א"ל לבעל פרה ממה נפשך חצי נוק הב לי אלא לא צריכא דפרה דחד וולד דחד ואי דקדים תבעיה לבעל פרה תחלה הכי נמי דאמר ליה לבעל פרה פרה ריךך אויפתן הב לי ראייה דאית לך שותפי אלא דקדים תבעיה לבעל וולד תחלה דאמר ליה גליט דאעתיך דשותפא אית לי איכא דאמר אף גב דקדים תבעיה לבעל פרה תחלה מצי מדחי ליה דאמר ליה מידע דיעי (אנא) דשותפא אית לי אמר רבא אמר רבא בנזק ואחד משמנה בנזק חצי נוק ורביע נוק קתני אלא אמר רבא לעולם בפרה וולד דחד והכי קאמרין איתה לפרה משתלם חצי נוק מפרה ליתא

כלל כגון דשמעון אומר פלוני ופלוני נשעת מעשה היו יודעים שדבריו כן הוא ואני יודעים שהוא אומר אמת בזה שהיו נשעת מעשה ואי לא קרא ה"א שראוי להמתין להם אפי' סופין נכח לזמן מרובה וי"מ כגון שזה מובע שחבל בו ושמעון אומר יש לי שאר מביעות עליו ומגבינן לראובן דמי חבלתו אפי"פ ששמעון אומר שהיוס או למחר יביא עדים ואין ממתינין לו כלל דק"ל בהחובל ונקמן דף ט"א. דלחן נותנין זמן לחבלות ויומר משמע לפרש לענין חבלה מלענין מלוה מדמיימי עליה קרא דאשרו חמוך כפרק אחד דיני ממונות (פסחים דף ט"ו וש"ס).

ורביע נוק אחד בשמנה בנזק. מינה היאך משהו הולד לפרה פשיטא שלא עשה הולד נזק כמו הפרה דלחו אם יש לו לאחד ט' חלקים ולאחד חלק אחד מי ישלם זה כמו זה כאלו היה המנה ח"י"מ כגון שזה מובע שחבל בו ושמעון אומר יש לי שאר האחרון נוטל מנה ושלפניו (חמשים וזו ושישים) הראשונים דינר והכ משמע שכל אחד מפקדי כפי מה שיש לו ומפרש רבי"א דכולה מלתא נקט לפימנא בעלמא כאלו הולד עשה ח"י נזק אבל לעולם לא משלם אלא רביע נזקו שאם הפרה שזה שמונים זוז בלא הולד ועם הולד מנה וח"י נזק שעשה מנה כגון שנגחה שור שזה מאתיים וגמלא חלק חמישית לולד ואם היה דלחי שותף היה נוטל הפרה עם הולד ועשוי שהוא ספק נוטל ח"י הולד שהוא עשר זוז שהוא רביע נזקו של וולד:

גלית אדעתך דשותפא אית לי. ומאחר שהודה שיש לו שותף לא ישלם רק ח"י התשלומין ואיך פלגא לא משלם כולו בעל הולד דשמיא ילדה ואח"כ נגחה וחולקין ואפי' לר' נתן דלמר (לקמן דף ט"ג). כי ליכא לאשתלומי מהאי משלם מהאי מודה הכא דעד כאן לא קאמר רבי נתן אלא בשור חס שדחק את חבירו לבור שבעל השור אין לחייבו אלא רביע אפי"פ שדלחי הויק לפיכך משתלם כל השאר מעלל הבור כיון שהבור הרגו שדחק לבור אלא כאלו הולד צמעי אמו נשעת נביהיה יש לו להחייב בחלומין אין לחייב הפרה תשלומין שהם על הולד לשלם אם נגח:

מידע דיעי דשותפא אית לי. פי' שיש לנו להעמיד הפרה בחזקת שהיא מעוברת והשתא היא דילדה ומודה סומכוס כיון דליכא תרמי שהו מוחזק וגם איכא חזקת גופה דלמרינן המע"ה הלכך כל משלם בעל הפרה אלא רביע כאלו דלחי אית ליה שותפי ומיהו להויא ממון מיד בעל הולד אין מועלת חזקה הלכך לא משלם בעל הולד אלא אחד משמיעת נזק ואיך אחד משמיעת נזק מפקדי וה"ג אשכחן כההוא דהמתחילי פרה בחמור כהשואל (ב"מ דף ט"ו וש"ס). כדמוכח ולא אמרינן אויך אחוקמיה והשתא הוא דילדה להויא ממון מחזקת מרה קמא וקשה לר"י דכפרק השואל (שם דף ט"ו וש"ס): תנן זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו גבי שאלה היום ושכרה למחר ומוקמא לה כסומכוס ואח"כ לא אמרינן אחוקמיה אחוקמיה והשתא היא דמתה להעמיד הממון ביד השואל ויפטר משלם ואור"י דשמיא יחלוקו לאו אשאלה היום ועשרה למחר קאי אלא אשאל אחת ושכר אחת:

כלל כגון דשמעון אומר פלוני ופלוני נשעת מעשה היו יודעים שדבריו כן הוא ואני יודעים שהוא אומר אמת בזה שהיו נשעת מעשה ואי לא קרא ה"א שראוי להמתין להם אפי' סופין נכח לזמן מרובה וי"מ כגון שזה מובע שחבל בו ושמעון אומר יש לי שאר מביעות עליו ומגבינן לראובן דמי חבלתו אפי"פ ששמעון אומר שהיוס או למחר יביא עדים ואין ממתינין לו כלל דק"ל בהחובל ונקמן דף ט"א. דלחן נותנין זמן לחבלות ויומר משמע לפרש לענין חבלה מלענין מלוה מדמיימי עליה קרא דאשרו חמוך כפרק אחד דיני ממונות (פסחים דף ט"ו וש"ס).

ליתא